

# Domýšlivost *proti* odhodlání

Z velkého tažení Petra Velikého proti Švédům si vybereme tragický začátek u Narvy, který znamenal pro Rusy bod obratu. Ukážeme si, jak nejtypičtější pluk z tehdy ještě zastaralé ruské armády fatálně selhal proti moderně bojujícím švédským pěšákům

> František Stellner



❖ **Fyzilír a důstojník pěchoty** v nových uniformách ruské armády zavedených roku 1700 – soukenné kaftany většinou tmavozelené barvy, dlouhé ke kolenům, k tomu bílé punčochy a černý trojčipý klobouk s bílým lemováním

## PRVNÍ MOSKEVSKÝ PĚCHOTNÍ PLUK

S loužil v armádě Petra Velikého jako nejstarší regulérní pluk ruské armády. Byl založen v roce 1642 a sestával z takzvaných střelců, tedy svobodných příslušníků stálé pěchoty. Ti sice dobyli mnohá vítězství na různých bojištích, ale obvykle sídlili v Moskvě, proto z nich car učinil svoji osobní gardu. Postupně se z nich stali chamtiví, domýšliví, nároční a nedisciplinovaní pretoriáni v barevných kaftanech s pozlacenými šerpami, rudými opasky, vysokými sobolími čepicemi a koženými botami.

Bobírali mnohem vyšší žold než obyčejní vojáci, kozáci či úředníci. Získali pověst silných pijáků, bujela mezi nimi korupce a obávali se jen silného panovníka či účasti ve válce. Výcvik si uspořádali jen na podzim, po sklizni a netrval déle než jeden měsíc.

❖ **Pěšáci Petra Velikého v bitvě** na moderním zobrazení. Většinou stáli v útvaru v obranné pozici a čekali

### Výhody

ZKUŠENÍ ZAHRA NIČNÍ DŮSTOJNÍCI

VOJÁCI DLOUHO VE SLUŽBĚ

### Slabiny

NEDOSTATEČNÝ VÝCVIK

ŠPATNÁ DISCIPLÍNA

ZASTARALÉ PUŠKY

DEFENZIVNÍ STRATEGIE

### Pokus o reformu

S nástupem Petra I. jim však skončily doby klidu. Car svěřil pluk svému nejlepšímu příteli, Švýcarovi François Lefortovi, a ten ho vedl do války s Turky u Azova. Přestože se pluk příliš nevyznamenal ani tam, stal se v roce 1698 spolu se třemi dalšími pluky základem nové ruské armády, z níž hodlal Petr I. učinit moderní a efektivní válečný „stroj“. Do vypuknutí války se Švédové v roce 1700 však modernizace ruského vojska zatím příliš nepostoupila. Car sice ne-

chal najmout zkušené zahraniční důstojníky a povolal tisíce nevolníků jako rekruty, ale Lefortův pluk o síle 1205 mužů zůstal v zajetí „staré“ Rusi.

Velitel Lefort však brzy zemřel a do čela pluku přišel další cizinec, dvaatřicetiletý generál, Němec a luterán Adam Adamovič Weyde. Jeho štáb tvořili také cizinci, což znesnadňovalo velení, neboť neuměli rusky. Navíc je pravoslavní věřící vnímali jako kacíře, což mělo za následek velmi špatnou disciplínu. Ta se projevovala i tím, že po vydatném poledním obědě si vždy chtěli zdímnout.

### Zastaralá defenzíva

Vojáci prvního pluku měli bojové zkušenosti pouze z bojů s Turky a Tatary, ale u Narvy poprvé čelili moderní armádě. Stříleli ze zastaralých křesadlových pušek s bajonety a především jim v armádě chyběla podpora kvalitního dělostřelectva a zkušených ženistů. Dosud nikdy nečelili soustředěné dělostřelecké palbě, takže nevěděli, jak se proti ní bránit, a propadali panice. Zvykli si na taktiku postupného hromadění sil, provádění průzkumu, dlouhodobého manévrování a vyhýbání se bitvě. To znamenalo defenzivní unavovací strategii se sporadickými ofenzivními prvky, kdy armády manévrovaly podél frontových linií s cílem vyčerpat protivníka a získat strategickou výhodu. <

